

Ozvěny sklářské slávy staré Šumavy

Lenorské sklo a dobové snímky z Fotoateliéru Seidel

Včeskokrumlovském atelieru Seidel se dochovalo unikátní množství dobových snímků z oblasti Šumavy, které vznikly díky Josefu a Františku Seidelovým. Jsou to především fotografie krajiny, vesnic, slavností, ale i lidí. Mezi těmito záběry se však nachází celá řada zejména portrétních fotografií, na nichž jsou jako dekorace použity nejrůznější skleněné vázy a vázičky, dokumentující tehdejší produkci šumavských skláren.

Rovněž zde nacházíme fotografie částí vzorkoven, zachycujících řadu skleněných výrobků od rozličných váziček, váz, mis, nástolců, broušených podnosů, táců, výjimečně i skleněných lamp apod. Protože u většiny těchto fotografií chybí místní popis a jsou uvedena pouze data jejich vzniku a případně objednatel, bylo zajímavé porovnat tyto snímky se známými katalogovými listy a skleněnými objekty tehdejších skláren, a tím k těmto starým fotografiím do určité míry vnést nový prvek, interpretovat podrobněji jejich

obsah a přidat jim tak další vypovídací hodnotu. Protože historie lenorské sklárny a všeho, co s Lenorou souvisí, je mým celoživotním koníčkem, pokusil jsem se alespoň u malého vzorku těchto fotografií jejich historii objasnit a porovnat fotografie s dochovanými skleněnými výrobky z v soukromé sbírce.

Vycházíme-li z předpokladu, že Josef i František Seidel v Lenoře a ve sklárně opakovaně fotografovali, pak je velmi pravděpodobné, že si některé tamější výrobky odvezli s sebou domů do Českého Krumlova. Mistrně je zde používali nejen pro vlastní potřebu a potěšení, ale i jako dekoraci při portrétním fotografování ve svém atelieru.

Jednotlivé snímky z atelieru Seidel dokumentující dobové lenorské sklo lze rozdělit do několika kategorií.

První kategorií jsou portrétní fotografie, kde jsou skla použita jako dekorace při vytváření snímků osob či malých skupin.

Váza na stole je výrobek sklárny Wilhelm Kralik Sohn, Eleonorenhain a byla vytvořena mezi lety 1920–1925. Tento typ váz s probrušovanými dekorem byl zhotoven nejčastěji z čirého skla přejímaného kobaltově modrým nebo rubínově červeným sklem. Méně častou až vzácnou byly varianta zelená či fialová. Jejich dalším atributem byly probrušované podélné bordury při bázi a při okraji. Vázy byly opatřeny ornamentálním brusem ve tvaru větviček, ratolestí s drobnými lístky apod.

Ve výřezu z katalogového listu z roku cca 1925 (na straně 15) je možno vidět různá provedení těchto váz a následně jejich reálná zpracování.

**Rodina Niegl, Houžná (Hüblern) čp. 38.
Foto Josef nebo František Seidel,
14. 6. 1931.**

Uprostřed sklářský mistr Franz Schröder (d'Weschtra), vpravo jeho syn Franz. Foto Josef Seidel, po roce 1925.

7306.

7306A.

Vlevo výřez z katalogového listu sklárny Wilhelm Kralik Sohn, Eleonorenhain kolem roku 1920.

Vpravo dvojice váz dekor 7306/A, sklo modré s probrušovaným dekorem pštrosů a slonů.

Jako dekorace byla v obou případech použita váza z produkce sklárny Wilhelm Kralik Sohn, Eleonorenhain. Produkce mezi lety 1900–1905. Zelené sklo, reliéfní dekor „Sea Urchin“ („mořský ježek“), stříbrno–modro–fialový iris. Tato skla byla

vyráběna v různých tvarech, velikostech a často zdobena secesními montážemi z kovu, ale i ze stříbra. Váza na snímku z fotoateliéru Seidel je zdobena kovovou secesní montáží s florálním dekorem.

Springer Franz, Probolten čp. 2 ,
foto Josef Seidel, 17. 9. 1922.

Salzer Šimon, Brlohy,
foto Josef Seidel, 3. 9. 1922.

Váza „Sea Urchin“ v secesní montáži,
výška 26 cm. Tvar vázy je identický
s vázou na Seidelových fotografiích.

Váza „Sea Urchin“ bez montáže,
výška 21 cm.

Ovoidní váza „Sea Urchin“
s pětinasobně prolamovaným hrdlem
na nožičkách, výška 15 cm.

Druhou kategorií snímků skla z ateliéru Seidel jsou fotografie cíleně zachycující konkrétní skleněné produkty z lenorské sklárny, ať už jednotlivě nebo skupinově.

Schneider Rosa, foto Josef Seidel, 21. 5. 1911.

Jako dekorace byla v obou případech použita váza z produkce sklárny Wilhelm Kralik Sohn, Eleonorenhain. Produkce výroba roku 1900–1910. Bezbarvé sklo, aplikován florální dekor, květ ze zeleného, růžového, smetanového a fialového skla, irisované. Velmi často byly vázy rovněž

Následující snímky dokumentují dobová skla, u nichž je lenorská atribuce jednoznačně prokázána.

Paní Böhmová, foto Josef Seidel, 18. 4. 1911.

dekorovány motivem ovoce (třesně, hroznové víno, švestky apod.) Tato skla byla po roce 1900 jedním z nosných výrobků lenorské sklárny a byla vyráběna ve velkém množství, rozličných velikostech a byla určena především pro zahraniční trh (Anglie, Francie, Itálie, USA apod.).

Typické příklady váz z produkce sklárny Wilhelm Kralik Sohn, Eleonorenhain, po roce 1900.

Foto Josef Seidel, bez datace.

Snímek vzorkovny lenorské sklárny, foto Josef Seidel po r. 1920.

Fotografie Josefa Seidela (po r. 1920) zachycuje pohled do vzorkovny sklárny Wilhelm Kralik Sohn, Eleonorenhain. Na Seidelově snímku vlevo v dolní polici jsou ukázky tzv. nástolců (Tafelaufsätze), které sklárna vyráběla po roce 1900. Tyto nástolce byly nejčastěji zdobeny jedním až čtyřmi květy postranními a jedním centrálním. Sloužily jako luxusní ozdoba stolu

Výřez z katalogového listu sklárny Wilhelm Kralik Sohn k. k. Priv. Glasfabriken Eleonorenhain und Ernstbrunn z roku 1905 zachycuje některé typy nástolců, včetně jejich katalogových čísel.

Vlevo výřez z katalogového listu sklárny Wilhelm Kralik Sohn k. k. Priv. Glasfabriken Eleonorenhain und Ernstbrunn 1905, který zachycuje jeden typ nástolce 2674/2.

Uprostřed reálné provedení nástolce.

Vpravo je další typ skleněného nástolce s centrálním pilířem s plodem ve tvaru jahody.

Ve střední polici (třetí až sedmá zleva) jsou umístěny vázy tubulárního tvaru, označované „Astvasen“. Tyto vázy s aplikovanými květy byly po roce 1900 vyráběny v nejrůznějších typech a velikostech, velmi často byl jejich povrch zdoben i reliéfními trny. Vzorem pro květinové aplikace byly často květy lilie, kaly, macešky či tulipány.

Níže je několik příkladů tubulárních váz ze soukromé sbírky. Aplikované motivy ve tvaru květinového stonku s poupětem, květu lilie a dalších květin gradují mistrným ztvárněním leknínového květu. Ten se svou barevností, detailním zpracováním i křehkostí okvětních lístků přibližuje skutečnému předobrazu kvetoucímu kdysi v jezírku lenorského zámku. Početný soubor váz tohoto typu je možno vidět v expozici skla v muzeu v Lenoře nebo muzeu Šumavy v Kašperských Horách.

Vázy tubulárního typu tzv. „Atsvasen“ byly určeny především pro zahraniční trh a ve velkém množství byly vyváženy zejména do Anglie a Spojených států, kde se dnes dají příležitostně vydražit na tamních aukcích.

Trojice váz s volně aplikovanými dekoracemi ve tvaru ovocných plodů.

Váza s dekorem květiny.

Váza s hutně aplikovaným dekorem bodláku na skle, provedení „martelle“.

Po roce 1922 nastalo pro Lenoru období rozkvětu. Starý hostinec byl přestavěn, pro úředníky sklárny byl postaven úřednický dům, pro dělníky tzv. Bienenhaus (včelín) a také Siegfried Kralík si pro sebe a svou rodinu dopřál novou vilu.

Po roce 1923 si Siegfried Kralík von Meyrswalden postavil v Lenoře vlastní „Villu“ dle návrhu vídeňského architekta Arthura Percivala Fabera. V dnešní době je zde umístěna mateřská školka. Foto Josef Seidel, po r. 1925.

**Ložnice Siegfrieda Kralíka von Meyrswalden v Novém panském domě (Neues Herrenhaus).
Foto Josef Seidel, před rokem 1923.**

Třetí kategorií jsou fotografie interiérové, pořízené jako dokument zpravidla v místě bydliště Seidelova zákazníka, kde je sklo používáno jako výzdoba obytné místnosti a zčásti i jako praktický mobiliář. Fotografie v horní části stránky zachycuje ložnici Siegfrieda Kralíka von Meyrswalden v „Novém panském domě“ (dnes budova Obecního úřadu) v Lenoře. V tomto domě žil nejen spoluvlastník sklárny Siegfried Kralík von Meyrswalden s manželkou, ale např. i místní lékař MUDr. Schuh. Zajímavostí jsou dvě lampy na nočním stolku po stranách postele. Jedná se o lampy z produkce Wilhelm Kralík Sohn, Eleonorenhain, leptané sklo, které bylo po roce 1920 vyráběno především zakázkově pro francouzský trh. Tyto lampy byly vyráběny v omezeném množství, jsou nesmírně vzácné. Na trhu s uměním se objevují zcela výjimečně a jejich ceny jsou velmi vysoké.

V archivu atelieru Seidel v Českém Krumlově je dochováno větší množství dosud nezkatalogizovaných fotografií skla, které zatím nejsou jednoznačně přiřazeny k jednotlivým šumavským sklárnám. Předkládaný článek je pouze první snahou o hlubší interpretaci této naprosto ojedinělé sbírky dokumentující dobou sklářskou produkci na Šumavě, která umožní budoucím badatelům či sběratelům skla zpřesnit přiřazení snímků jednotlivých skel ke konkrétním sklárnám a velmi často i jejich katalogového číselného a někdy i dekorového označení, které je pro každého sběratele zcela zásadní. V databázi fotoatelieru Seidel se nachází velké množství fotografií, které zachycují Lenoru a okolí, různé slavnosti, ale také jednotlivé osoby. Můžete mezi nimi najít i své předky z Lenory.

Lubomír Šmrha, Lenora

Leptaná lampička z produkce sklárny Wilhelm Kralík Sohn, Eleonorenhain. Zajímavostí některých lamp bylo, že byly dvoužárovkové, jedna žárovka směřovala do širmanu a druhá do nohy lampy. Tím bylo dosaženo výrazného světelného efektu. Tyto lampy jsou opatřeny leptanou signaturou „D' Aurys“.